

Секція 5.
Фінансове забезпечення формування
потенціалу розвитку промислових
підприємств

Науковий модератор:
к.е.н., Окс Міхаель Маттіас

РАСШИРЕНИЕ ВЕНЧУРНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ – ОДНО ИЗ НАПРАВЛЕНИЙ АКТИВИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Н.С. Поповенко, к.э.н., профессор

М.В. Кула, к.э.н.

Одесский национальный политехнический университет, г. Одесса

Современное развитие общественного производства характеризуется двумя основными тенденциями: процессами глобализации и высокими темпами создания нововведений. Сегодня фактор научно-технического развития служит одним из определяющих, на котором строится политика государств.

Среди организационных структур, способных реализовать новые идеи особое место принадлежит малым фирмам, в частности интеллектуальному бизнесу. Интеллектуальный бизнес – форма предпринимательства, реализующая идеи высказанные лично исследователем, инженером, менеджером либо выбранную из множества существующих новаций единственная, способная стать источником достижения успеха.

Для организации интеллектуального бизнеса, кроме хорошей идеи, предпринимателю необходимо иметь соответствующие финансовые ресурсы. Такими ресурсами часто служат личные средства, которых бывает недостаточно.

Мировая практика выработала экономический механизм, который позволяет решить эту проблему. Это механизм венчурного (рискового) финансирования. Специфика рискованного капитала состоит в том, что он предоставляется на беспроцентной, безвозвратной основе на длительный срок и не подлежит изъятию на протяжении всего срока договора. Риск венчурного финансирования для инвесторов велик, но в случае успеха он компенсируется сверхприбылью. Снижение риска достигается за счет тщательного подбора проектов, а также за счет вложения средств одновременно в несколько проектов.

В США на начальном этапе развитие бизнеса приходится 39% венчурных инвестиций. Прибыльность венчурных предприятий в 3 раза выше, чем в целом по экономике США [1]. От того, насколько успешно функционирует венчурный механизм, сегодня во многом зависит скорость коммерциализации новых перспективных научных идей и технологических разработок, а, следовательно, конкурентоспособность национальной экономики. Поэтому государственные органы многих промышленно развитых стран активно содействуют его распространению.

Предложен и апробирован на практике ряд мер вмешательства государства в развитие венчурного бизнеса.

Эти меры делятся на две группы:

I. прямого вмешательства: участие государства в венчурных фондах или выделение малым фирмам средств; предоставление гарантий инвесторам, которые вкладывают средства в венчурные фонды

II. косвенные методы направлены на формирование экономической благоприятной среды для функционирования венчурного капитала. Среди этих методов: создание благоприятного режима налогообложения; эффективная система защиты интеллектуальной собственности; консультирование предпринимателей; распространение информации о перспективных проектах и потенциальных инвесторах.

Структура источников венчурного капитала зависит от законодательного регулирования и сложившимися в финансовой сфере нормами.

По статистике США, это прежде всего, пенсионные фонды. На их долю приходится около 44% венчурного капитала [2]. Значительный удельный вес пенсионные фонды занимают в структуре венчурного капитала в таких странах, как Великобритания (29,5%) и Голландия (23,5%) [2].

Активны в этом отношении правительства таких стран, как Израиль, Германия, Финляндия.

Помимо пенсионных фондов, значительное место среди источников венчурного капитала принадлежит промышленным и торговым корпорациям, страховым компаниям, различным фондам, банкам, международным организациям.

Так, в Голландии на долю страховых компаний и банков приходится 23,5% и 29,17% соответственно [2].

Существует практика оценки места венчурного инвестирования по соотношению активов венчурных фондов и показателя ВВП страны. Так, в развитых странах активы венчурного капитала превышают 50% от ВВП, а в США превышают ВВП. В Украине венчурный капитал находится в диапазоне от 0,18% до 9,18 %. [2] Этот показатель мог значительно увеличиться за счет привлечения ресурсов пенсионных фондов, страховых компаний, банков. В настоящее время их участие в венчурных фондах ограничено из-за:

1) неготовностью украинских банков вкладывать долгосрочные инвестиции из-за инфляционных процессов, нестабильности национальной валюты и политической ситуации;

2) ограниченностью капитала, который аккумулирует недостаточно развитым страховым рынком;

3) слабостью и неотработанностью законодательной базы в сфере венчурного финансирования.

К числу недостатков организации венчурного финансирования следует отнести тот факт, что в основном, активы венчурных фондов в нашей стране сконцентрированы в традиционных отраслях экономики. В отличие от нашей страны в развитых странах венчурный капитал направляется на поддержку инновационных проектов. Приоритетными отраслями являются: интернет-технологии, программное обеспечение, электроника, бизнес-услуги и проч.

По данным Института экономики и прогнозирования НАН Украины, увеличение венчурных фондов не сопровождается ростом инвестиционных потоков в инновационные секторы экономики. [3, с. 87–95]

Одной из причин такого положения является то обстоятельство, что государственное регулирование венчурного предпринимательства ограничивается контролем за созданием фондов и проверкой отчетности. В большинстве случаев такая отчетность носит формальный характер, а законодательно принятые документы о поддержке венчурного бизнеса, часто остаются на бумаге. Одной из причин такого положения является не разработанность механизма реализации этих мер, а также неопределенность механизма реализации этих мер, а также неопределенность роли государства в этих процессах.

Так, Закон Украины «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» определил основные стратегические приоритетные направления до 2021 года. Среди них развитие инновационной инфраструктуры (инновационных центров, научных парков, инновационных бизнес-инкубаторов, венчурных фондов и др.). Однако, механизм реализации этих направлений не определены в Законе, четко не обозначена роль государства в этих процессах.

Вместе с тем, украинская венчурная сфера требует разработки и внедрения инструментов государственно-частного партнерства для использования потенциала венчурных институтов.

Література:

1. Управління інноваційною діяльністю: магістерський курс. Підручник / За ред. проф. Перерви П.Г., проф. Погорелова М.І., проф. Меховича С.А., проф. Ларки М.І. – Харків: НТУ „ХПІ”, 2011. – 614 с.
2. Теоретичні і практичні проблеми розвитку фінансового ринку в Україні./ За ред. В.К. Кублікова, Г.О. Величка. – 2014, 422 с.
3. Кузнецова І. С. Інститут венчурних інвестицій: стан та перспективи розвитку в Україні / І. С. Кузнецова // Наука та інновації. – 2008. – № 1. – с. 87 – 95.
4. Кула М.В. Економічний зміст проектного фінансування та специфіка його використання в Україні / Е.М. Забарна, М.В. Кула // Бізнес Інформ. – 2012. – №7. – С. 121-124.
5. Поповенко Н.С. Мале аутсорсінгове підприємство, як фактор інноваційного розвитку / Г.О. Полуніна, Н.С. Поповенко // Науковий журнал «Економіка та фінанси». – 2013. – №11. – С.49-53.

ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

С.С. Свірідова, к.е.н., доцент

М. Бердієва

Одеській національній політехнічний університет, м. Одеса

Сьогодні, в умовах ринкової економіки, функціонують підприємства, організації різних організаційно-правових форм, що належать до державної, колективної або приватної власності. Найчастіше в Україні можна зустріти таку форму господарських підприємств, передбачених цивільним законодавством, як акціонерне товариство.

Згідно з Законом України «Про акціонерні товариства», акціонерне товариство – це господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями [1].

Публічне акціонерне товариство (ПАТ) – це найбільш поширений тип акціонерного товариства, кількісний склад акціонерів якого може перевищувати 100 осіб. При цьому дії такої організації будуть відкритими і опублікованими.

Протягом 2011 – 2016 років тривав процес реорганізації відкритих і закритих акціонерних товариств (ВАТ і ЗАТ) у публічні та приватні (ПАТ і ПрАТ), що пов'язано з виконанням вимог Закону України «Про акціонерні товариства».

Велику роль для розвитку акціонерних підприємств грає формування власного капіталу і ефективне його використання. Власний капітал підприємства – сукупність матеріальних цінностей і грошових коштів, фінансових вкладень і витрат на набуття прав і привілеїв, необхідних для здійснення його господарської діяльності.

Власний капітал охоплює такі основні елементи: статутний капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілені прибутки (збитки) (див. рис. 1).

Додатковий капітал – це капітал, який залучається як додатковий до статутного. Величина такого капіталу (як і статутного фонду) відображається в пасиві балансу як частина власного капіталу і змінюється тільки у разі проведення певних операцій, передбачених статутом.

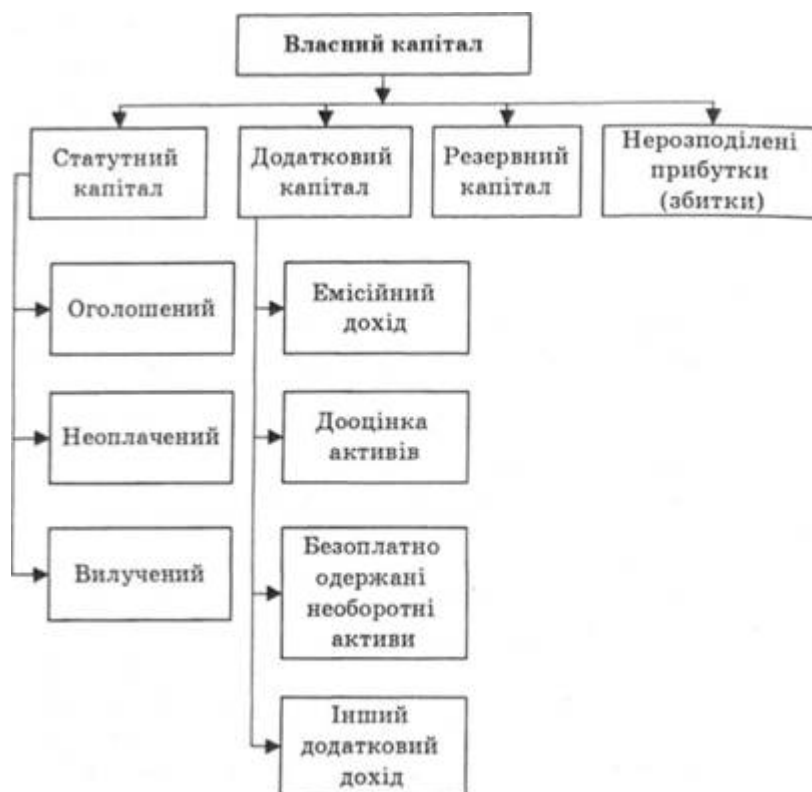

Рис. 1. – Структура власного капіталу акціонерного товариства [2]

Резервний капітал – капітал, що формується з метою фінансування можливих збитків. За рішенням власників і менеджерів для забезпечення діяльності ПАТ за умов виникнення кризових ситуацій можуть створюватися резервні фонди, джерелами фінансування яких є чистий прибуток. Відповідно до вимог законодавства України на кожному підприємстві в обов'язковому порядку створюється резервний капітал. Його обсяг має бути не менше 25% від величини статутного капіталу. Формується він шляхом щорічних відрахувань у цей фонд в розмірі не менше ніж 5% від чистого прибутку підприємства.

Нерозподілений прибуток – це прибуток, який залишається після виплати податків, процентів і дивідендів кредиторам та акціонерам. Він формується як за рахунок прибутку, що залишився після перерахованих виплат у звітному періоді, так і залишку невикористаного прибутку за попередні роки.

Важливу роль у формуванні капіталу підприємства також відіграє позиковий капітал, – грошовий капітал, наданий у позику на умовах повернення, платності, терміновості для використання в підприємницьких цілях. Він мобілізується з метою фінансування підприємства додатково до ресурсів, що забезпечуються власним капіталом.

Позиковий капітал поділяється на дві частини: довгострокові зобов'язання і поточні зобов'язання. Зобов'язання підприємства – заборгованість, яка виникла внаслідок попередніх подій та погашення якої має призвести до зменшення його активів. До поточних зобов'язань належить заборгованість строком до одного року, до довгострокових – більше одного року.

Отже, капітал – це частина фінансових ресурсів, залучених підприємством в оборот з метою отримання доходу від цього обороту. Джерела формування власного капіталу підприємства можуть бути різними. Найчастіше власний капітал формується за рахунок грошових коштів засновників підприємства. Власний капітал ВАТ формується на початку діяльності за рахунок вкладів акціонерів в статутному капіталі і здебільшого залежить від номінала і кількості випущених акцій. Джерела формування капіталу в таблиці 1.

Таблиця 1 – Джерела формування власного капіталу ВАТ

Джерела	Склад джерел
Внутрішні джерела	1. Прибуток, який залишається у розпорядженні підприємства. 2. Амортизаційні відрахування від основних засобів і нематеріальних активів. 3. Цільові надходження і інші внутрішні джерела формування власних фінансових ресурсів.
Зовнішні джерела	1. Засоби засновників, які вкладаються в статутний капітал (пайові внески учасників). 2. Засоби, які поступають за рахунок випуска (емісії) акцій. 3. Засоби державного і місцевого бюджетів, які використовуються на безповоротній основі. 4. Інші джерела формування власних фінансових ресурсів.

Закон "Про господарські товариства" встановлює мінімальний розмір статутного капіталу, і він не може бути менше суми, еквівалентних на момент створення акціонерного товариства, тобто 1250 мінімальних заробітних плат.

Література:

1. Закон України "Про акціонерні товариства" від 17.09.2008 р. N 514-VI. // Режим доступу – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
2. Свірідова С.С. (розділ «Управління структурою капіталу промислових підприємств як механізм підвищення рівня їх капіталізації» (в кол. монографії «Інституційний механізм капіталізації економіки регіонів Українського Причорномор'я» / за редакцією академіка НАН України Б.В. Букринського. – Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2014.– 513 с.
3. Черкасова Т.І. Фінансове забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих підприємств машинобудування [Електронний ресурс] / К.В. Велика, Т.І.Черкасова // Економіка: реалії часу. – 2013. – № 3 (8). – С. 140–146.